

Kreft på retur i USA?

Kreftinsidensen faller i USA. Også dødelighetsratene har siden begynnelsen av 1990-tallet blitt redusert. Hovedårsakene er trolig forebygging og tidlig diagnostikk.

For alle kreftformer samlet har insidensraten i USA falt siden 1992. Nedgangen skyldes at færre menn får kreft, mens insidensen for kvinner har vært svakt økende i perioden. Også kreftdødeligheten i USA har falt de siste årene. Siden 1992 har den totale dødelighetsraten for alle kreftformer samlet falt med 1,1 % per år. Nedgangen gjelder begge kjønn, men mest for menn (1). Dette er et gledelig vendepunkt som markerer et brudd i den stadig økende kreftforekomsten helt siden 1930-årene, hevder Lancet (2).

– I Norge har kreftdødeligheten for personer under 70 år vært nesten uendret siden 1930. Det har vært store endringer i forekomst mellom ulike kreftformer, f.eks. nedgang av magekreft og økning av lungekreft,

men for alle kreftformer samlet har dødeligheten vært nær konstant, sier forsker Steinar Tretli i Kreftregisteret.

Antall nye tilfeller av kreft er problematisk å vurdere fordi screening gjør at mange tilfeller nå oppdages tidligere enn før. I USA falt for eksempel brystkreftinsidensen fra 1973–80 med 0,7 % årlig (1). I 1980-årene fikk kvinnene tilbud om mammografi, og den årlige økningen var ca. 4 % fra 1980–87. Det er derfor som forventet at den årlige økningen etter 1987 har falt tilbake til 0,4 %. I Norge har vi fått en sterk økning i brystkreftinsidensen etter at mammografi ble innført som et offentlig tilbud i 1996, sier Tretli. – *Erlend Hem, Tidsskriftet*

Litteratur

1. Howe HL, Wingo PA, Thun MJ, Ries LA, Rosenberg HM, Feigal EG et al. Annual report to the nation on the status of cancer (1973 through 1998), featuring cancers with recent increasing trends. *J Natl Cancer Inst* 2001; 93: 824–42.
2. Cancer toll falling in the USA. *Lancet* 2001; 357: 1897.

Astmaforverring uten steroider

Pasienter velger ofte å forsøke langtidsvirkende adrenerge beta-2-antagonister alene. En ny studie tyder på at dette fører til forverring av astmaen.

Retningslinjer for astmabehandling anbefaler at langtidsvirkende adrenerge beta-2-antagonister (LABA) brukes i kombinasjon med inhalasjonssteroider. En 28 ukers undersøkelse ble gjennomført ved seks universitetstilknyttede astmasentre i USA (1). 164 pasienter i alderen 12–64 år med mild til moderat astma på triamcinolonbehandling ble inkludert i studien. Pasientene ble randomisert til tre like store grupper som fikk henholdsvis 16 ukers behandling med triamcinolon i uforandret dose, skifte til salmeterol eller placebo. I gruppen som fikk salmeterol var behandlingssvikt (behov for prednisolonkur, akutt legekontakt eller sykehusinnleggelse) og astmaforverring (økt hoste, tetthet i brystet eller piping og samtidig økt behov for salbutamol, toppstrøms hastighet (PEF) < 65% av forventet eller langvarige symptomer) henholdsvis fire og tre ganger hyppigere enn hos dem som fortsatte med inhalasjonssteroider. PEF morgen og kveld, symptomskåre og livs-

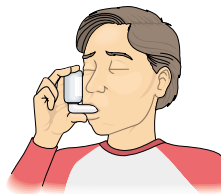
kvalitetsskåre var ikke signifikant forskjellig i de to behandlingsgruppene.

Resultatvariabler som dødsfall, forverring som krever sykehusinnleggelse eller medikamentendringer, og utvikling av irreversibel luftveisobstruksjon må tillegges størst vekt. Det var overraskende at det i de to behandlingsgruppene var liten eller ingen forskjell i toppstrøms hastighet, symptomskåre og livskvalitet, når det samtidig forelå betydelige forskjeller for de viktigste variablene.

– *Amund Gulsvik, Lungeavdelingen, Haukeland Sykehus*

Litteratur

1. Lazarus SC, Boushey HA, Fahy JV, Chinchilli VM, Lemanske RF, Sorkness CA et al. for the Asthma Clinical Research Network of the National Heart, Lung, and Blood Institute. Long-acting beta2-agonist monotherapy vs continued therapy with inhaled corticosteroids in patients with persistent asthma. A randomized controlled trial. *JAMA* 2001; 285: 2583–93.

Redusert infeksjon med riktig saft

150 kvinner med urinveisinfeksjon deltok i en åpen studie der man forsøkte ikke-farmakologiske metoder for å unngå residiv (BMJ 2001; 322: 1571–3). Én gruppe drakk tranebærsaft og én gruppe ekstrakt av melkesyreproduserende bakterier, mens den siste gruppen spiste og drakk som før. Etter et år hadde henholdsvis åtte, 19 og 18 kvinner hatt residiv, tilsvarende en absolutt risikoreduksjon på 20 % for kvinner som hadde drukket tranebærsaft. For inntak av melkesyreproduserende bakterier kunne man altså ikke påvise noen infeksjonsreducerende effekt.

Røykelutt demper stemningsleiet

Røykestopp har store helsegevinster, men også dette har sine negative sider (*Lancet* 2001; 357: 1929–32). Blant 100 røykere var risikoen større for nye, alvorlige depresjoner hos dem som klarte å slutte. Etter seks måneder var det 13 av 42 som hadde sluttet som ble deprimerte, mot bare to av dem som ikke klarte å slutte (oddsratio 7,17, 95 % KI 1,5–34,5). Alle som deltok hadde vært alvorlig deprimerte tidligere, men brukte ingen antidepressive medikamenter da de ble inkludert i studien.

Begrunnet frykt etter keisersnitt

Det har lenge vært hevdet at gjennomgått keisersnitt øker risikoen for ruptur av livmoren, dersom man senere føder vaginalt (*N Engl J Med* 2001; 345: 3–8). En retrospektiv kohortundersøkelse av mer enn 20 000 fødsler i USA bekrefter dette. Alle hadde tidligere fått et barn ved keisersnitt. Antall pasienter med ruptur av livmoren var økt blant dem som valgte vaginal fødsel. Risikoen var særlig stor dersom fødselen ble satt i gang ved hjelp av medikamenter.

Nytt og nyttig om smerte

En artikkel i *Nature Medicine* (2001; 7: 821–6) beskriver en nyoppdaget smertebane som er avhengig av neurokinin 1-reseptoren (NK1). Ved hjelp av museforsøk kunne man vise at smerten induseres via en perifer reseptor, kalt proteinaseaktivert reseptor-2, eller PAR2. Reseptoren finnes på sensoriske afferente nerver, og stimulering av denne gav langvarig hyperalgesi i mus. Dersom musene manglet NK1, uteble responsen. Kartleggingen av perifere smertebaner kan benyttes til å utvikle nye typer analgetika uten sentralstimulerende effekt.

– *Ragnhild Ørstavik, Tidsskriftet*